

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№5

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 MAY

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, may.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

АДАПТИВНОЕ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	10
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Исматуллаев Темур Равшан угли	
STERJEN KO'NDALANG KESIM YUZASI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORNING QISQA TUTASHUV PAYTIDAGI MEKANIK ZO'RIQISHGA CHIDAMLILIGI	18
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ВЛИЯНИЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ НА РАЗВИТИЕ СФЕРЫ УСЛУГ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА.....	26
Мусаева Шоира Азимовна, Муйинжонов Хусейн Алишеревич	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	35
Габбарова Ильмира Володиевна	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLOATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	41
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	48
Усманова Азиза Баходировна	
PEREGONDAGI HARAКATNI BOSHQARISH TIZIMLARINI MIKROPROTSESSORLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUZILMAVIY SXEMASINI ISHLAB CHIQUISH.....	53
Xujamkulov Eldor G'ayratjon o'g'li	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	62
Alimova Dilafro'z Tohir qizii	
HUDUDLAR KESIMIDA AHOLI O'SISHINING BANDLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	68
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
QUYOSH FOTOELEKTRIK PANELLARI SAMARADORLIGIGA ATROF-MUHIT OMILLARI VA CHANGLANISHNING TA'SIRI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR.....	67
Botirov Bozorbek, Iskandarova Charos, Avazov Jonibek, Sultonov Abror	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI ..	74
Rajapov Xayrulla Bekdurdievich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
INTERPOLATSION TIKLASH ALGORITMLARINING OCR ANIQLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	82
Aliyev Nodirbek Hamidullo o'g'li	
IKORXONALARDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA INSTITUTSIONAL OMILLARI.....	89
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARINI EKONOMETRIK PROGNOZLASH.....	101
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
KPI-BASED PERFORMANCE MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY	106
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	

MHXS STANDARTLARIGA O‘TISH: KORXONALAR UCHUN AMALIY MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	117
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna	
TURMUSH FAROVONLIGINI BAHOLASHNING KO‘P O‘LCHOVLI USULLARI VA MEZONLARI	123
Turdikulova Moxira Maxmasharifovna	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY IMPERATIVLARI	127
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA RO‘Y BERISHI MUMKIN BO‘LGAN BAXTSIZ HODISALAR VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI	132
Dehqonov Oyatillo Mansurbek o‘g‘li, Abduraxmanov Abdurashid Ataxanovich	
VTULKA DETALINI ISHLAB CHIQARISHDA SHTAMPLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH...	143
Abdullayev Fatxulla, Xasanov Kamoliddin, Yolg‘ashova Madina, Jo‘rayev Muhiddin	
JAHON MOLIYAVIY TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI.....	147
Qobilova Nodira Qayumjon qizi, Normurodov X.E.	
KORXONALARDA “TEJAMKOR ISHLAB CHIQARISH” KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	151
Mamasoliyev G‘ayratbek Maxamadyusupovich	
HUDUDIY BARQARORLIKNI TA‘MINLASHDA MAHSULOT EKSPORTINI DIVERSIFIKATSIYALASH YO‘LLARI.....	156
Mamadjanova Tuyg‘unoy Axmadjanovna	
PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA ISHLAB CHIQARISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA YUQORI QO‘SHILGAN QIYMATLI MAHSULOTLAR ULUSHINI KENGAYTIRISH	161
Yusupova Feruza Yo‘ldoshevna	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA MIKROLOYIHALARNING O‘RNI	166
Irgashev Anvar Farxodovich	
XALQARO KOMPANIYALARDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	173
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА ДЕГРАДАЦИИ КОМПОНЕНТОВ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ МОДУЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ КЛИМАТИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ: ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОБЗОР	178
Дыскин Валерий Григорьевич, Курбанов Юнус Муртаза угли, Жубаназаров Ринат Шапагат Улы	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINING INSTITUTSIONAL ASOSLARI	184
O‘tbosarov Abrorbek Adxamjon o‘g‘li	
DAVLAT ORGANLARI VA TASHKILOTLARI ICHKI AUDITORLARINING PROFESSIONAL AXLOQ QOIDALARINI ISHLAB CHIQISH.....	189
Xamidova Zarifa Urol qizi	
AUDIT JARAYONIDA DALIL OLISH VA UNING MUAMMOLARI.....	196
Ro‘zmetov Mansur	
O‘ZBEKISTONDA IJTIMOYIY TURIZMNI QO‘LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	200
Shaydulova Marjona Alisher qizi	
KORXONALARNING MOLIYAVIY HOLATINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR VA ULARNING MOLIYAVIY TAHLILI AHAMIYATI.....	205
Rizoyev Farrux Hikmatilloevich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDA IQTISODIY SALOHİYATNI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI.....	210
Turaboev Ibroxim Ismoil o‘g‘li	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG‘DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	215
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ	225
Юсупов Зойиржон Ровшан угли, Жумаев Улуғбек Нодирбекович ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ	231
Тожалиев Шохрух Талип ўғли GAMES ARE A POWERFUL TOOL FOR IMPROVING LANGUAGE LEARNING	236
Kulakhmedova Gulnora Abdurahimovna O‘ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARINING INNOVATSION XIZMATLARI ORQALI KAMBAG‘ALLIKNI KAMAYTIRISH	241
Azlarova Aziza Axrorovna AVTOMOBIL SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH JARAYONLARINI BOSHQARISH VA RISKLARNI KAMAYTIRISH MEKANIZMLARI	248
Marufxanov Davron Hasanovich O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING YANGI IMKONIYATLARI: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA ISTIQBOLLARI	255
Isakjanova Saboxat Muhamedovna MINTAQA IQTISODIYOTI VA SANOATNING RIVOJLANISHI O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIKNING NAZARIY YONDASHUVLARI	263
Jalolova Muazzamxon Akbarjonovna DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISHNI JORIY ETISHDA ASOSIY MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO‘LLARI	268
Anvar Deberdiyev RAQAMLI XIZMATLARNING O‘ZBEKISTON TASHQI SAVDO BALANSIDAGI O‘RNI	272
Latipova Shaxnoza Maxmudovna, Normurodova Zuhra Orzimurod qizi TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI	278
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna IQTISODIY TIZIMDA TADBIRKORLIK VA TADBIRKORLIK QOBILiyATIGA YANGICHA YONDASHUV	283
Tadjiev Bexzod Umidjanovich OTMNI MOLIYAVIY TA‘MINLASHNING INNOVATSION MOLIYAVIY MODELARI	290
Tuxliyev Bozor Karimovich TOG‘-KON SANOATI KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	293
Abirova Nargizabonu TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI	298
Ro‘ziyeva Maftuna Yusufovna OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA IQTISODIY KO‘RSATKICHLAR DINAMIKASINING EMPIRIK TAHLILI	303
Sharipova Shahlo Istamovna METROLOGIYANING ILMIY-METODIK ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	308
Maxmudov Dostonbek Soyibjon o‘g‘li SANOAT KORXONALARIGA KIRITILGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	312
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI	317
Ibragimova Saodat, Mirhamidova Dilorom, Shagaipova Gulchehra	

OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARI SONINING JISMONIY SHAXSLAR DAROMAD SOLIG'IGA TA'SIRI VA INSON KAPITALI ORQALI IJTIMOYIY XARAJATLARNI BOSHQARISH.....	323
Primova Nigora Ikrom qizi	
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR	331
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ELEKTRON TIJORAT BILAN SHUG'ULLANUVCHI KORXONALARDA MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASI..	337
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
KICHIK BIZNESDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	341
Xakimov Akbar Anvarovich	
FOTOELEKTRIK TIZIM SAMARADORLIGIGA HARORAT, SOYALANISH VA DEGRADATSIYA OMILLARINING TA'SIRI.....	344
Majidova Maxliyo A'zam qizi	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG'DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	354
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
STUDY OF THE INFLUENCE OF MEMBRANE REACTOR ON METHANE CONVERSION WITH WATER VAPOR AND CARBON OXIDE (IV).....	362
Umida Shabarova, Sugdiyana Abdurasulova	
ESG MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN: EVALUATION PRACTICES, KEY DETERMINANTS, AND STRATEGIC PRIORITIES.....	367
Sanemkhan Abdullaeva	
UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MENEJMENTNING O'RNI VA AHAMIYATI	375
Boymirzayev Doniyorbek Anvarjon o'g'li	
PEDAGOGIK MAHORATNI OSHIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ORQALI TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRADIGAN PLATFORMA ISHLAB CHIQLASH	379
Salomov Shokirjon, Boboyev Shavkat, Normamatov Xayriddin	
ПОВЫШЕНИЕ ОГНЕСТОЙКОСТИ МАТЕРИАЛОВ НА ОСНОВЕ ВТОРИЧНОГО ПОЛИЭТИЛЕНА.....	386
Назаров Феруз, Назаров Фарход, Ахмедова Фазилат, Элмуродов Элгез, Янгибоев Асадбек	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	391
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Rasulov Akmal Xurshid o'g'li	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	397
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI STRATEGIK AHAMIYATI	403
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	407
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
XORAZM VILOYATINING IQTISODIY SALOHİYATI VA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TARKIBI HAMDA JORIY HOLATI	411
Karimova Shaxnoza O'ktamovna	
TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	418
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ JOYLARIDA TURIZM XIZMATLARI INFRATUZILMALARINI RIVOJLANTIRISH	423
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
AKTIVLAR QADRSIZLANISHI XARAJATLARINING MOLIYAVIY VA SOLIQ HISOBOTLARIGA TA'SIRI.....	427
Jarimbetov Ajiniyaz Kurbanbaevich	

MUHANDISLIK GEOMETRIYASI VA KOMPYUTER GRAFIKASI FANLARINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM NATIJALARIGA TA'SIRI: AUDIO VA VIDEOTEKNOLOGIYALAR IXTISOSLIGI MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT.....	430
Utkirova Mamura Faxriddin qizi	
HUDUDIY TADBIRKORLIK TIZIMIDA INVESTITSION RESURSLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INSTITUTSIONAL VA EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	436
Isakov Axmadali Esanbayevich	
MINTAQAVIY OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA INVESTITSION RESURSLARNING TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH	444
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
XABAR ALMASHISHGA ASOSLANGAN MARKETINGDA ISTE'MOLCHILARNING SHAXSIY HAYOTINI KUTILMALARI	452
Raxmatova Sitora Shuxratjon qizi	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI OPTIMALLASHTIRISH VA SOG'LOM RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SEKTORINI INSTITUTSIONAL ISLOH QILISHNING QIYOSIY TAHLILI	461
Sharapov Umidjon Shavkatovich	
ZAMONAVIY SERVIS KOMPANIYALAR TANNARXINI ANIQLASHNING DOLZARB YO'NALISHLARI	471
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
NAVOIY VILOYATINING TURISTIK OBYEKTALARI VA ULARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI REKREATSION TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI TAHLILI	477
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	483
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TADBIRKORLIKNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich	
QORAKO'L TERI JINGALAKLARINING TAKRORLANMAS KO'RINISHI VA XUSUSIYATLARI	492
Hakimova Sh.Q., Azimov J.Sh., Farmonov F.F.	
YOSH TADBIRKORLARNING STARTAP LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	497
Koriev Orif Azizovich	
HUDUDLARDA OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH	502
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Karimov Chuxmor Abdirashidovich	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY HOLATI VA MOLIYAVIY NATIJALARI TAHLILI	507
Alimov Baxodir Batirovich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISHNING IQTISODIY TAHLILI	513
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINING ROLI	516
Xodjimatom Maksudbek Ubaydullayevich	
MINTAQA TURIZM INDUSTRIYASINING IQTISODIY RIVOJLANISHI VA BOSHQARUV FAOLIYATLARI TAHLILI	520
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Ruziqulov Aziz Tuxtayevich	
TIJORAT BANKLARIDA FINTECH TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH ORQALI MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNI TA'MINLASH: NAZARIY YONDASHUV VA ISTIQBOLLAR	526
Nazarova Shohista Tolmas qizi	
METALLARGA BOSIM OSTIDA ISHLOV BERISH JARAYONLARINI RAQAMLI MODELLASHTIRISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	531
Xasanov Kamoliddin Akmal o'g'li, Abdullayev Fatxulla Sagdullayevich, Diyorov Salohiddin Farhod o'g'li, Jalolov Jafar Jamol o'g'li	

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL MABLAG'LARI HISOBINI MHHS ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	537
Umurzakov Dilshodbek Xakimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI YASHIRIN IQTISODIYOTNI AMALGA OSHIRISHGA UNDOVCHI OMILLAR.....	543
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li	
MINTAQANING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	548
Maxmudov Jasurbek Ergashevich	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MUZEY OBYEKTINING SIG'IM TAHLILI: FAYZULLA XO'JAYEV UY-MUZEYI TAJRIBASIDA.....	553
Odilova Muattar Akram qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING USTUVORLIKLARI.....	560
Turdiyeva Muqaddas Umarovna	
МОДЕЛЬ ЦИФРОВОГО ОБЪЕКТА ДЛЯ АНАЛИЗА КОМПЛЕКСНЫХ ЦИФРОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ОБЪЕКТОВ.....	565
Гулямов Шухрат, Шамсутдинова Винера, Караханова Алсу, Зайниддинова Зебинисо	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING MOLIYAVIY MEKANIZMLARI	571
Yuldoshov Otabek Jovli o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING XALQARO KAPITAL BOZORLARIGA INTEGRATSIYASI VA INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH MEKANIZMLARI.....	576
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSH SALOHİYATNI SHAKLLANTIRISH VA RAQOBAT USTUNLIKLARINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	583
Asenbaeva Aydaygul, Toshqulova Aziza	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	587
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	591
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
SCENARIO-BASED ECONOMETRIC EVALUATION OF REAL INVESTMENT EFFICIENCY IN SMALL BUSINESS ACTIVITIES.....	601
Otajanov Umid Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIY O'SISHNI RAG'BATLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	611
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich	
BANK 4.0 SHAROITIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BANK BOSHQARUVI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	619
Boltayev Zokirjon Otanazarovich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA SUV RESURSLARI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH USULLARI.....	622
Sapayev Azamat Rustamovich	
ФИСКАЛЬНЫЕ ПРАВИЛА В СРЕДНЕСРОЧНОМ БЮДЖЕТНОМ ПЛАНИРОВАНИИ.....	626
Е.М. Соң	
BUXORO VILOYATINING YALPI HUDUDIY MAHSULOT DINAMIKASI VA UNING TARMOQ TUZILMASIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR TAHLILI	631
Raxmonqulova Nafisa Olimjonovna	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	

O'ZBEKISTONDA "O'ZSUVTA'MINOT" AJ TIZIMI KORXONALARINI "YASHIL" MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDA JALB QILINGAN XUSUSIY INVESTITSIYALAR DINAMIKASINING IQTISODIY TAHLILI	652
Risqibekova Nozimaxon	
WAYS TO REDUCING POVERTY BY INCREASING INCOME: INSTITUTIONAL AND SOCIO-ECONOMIC MECHANISMS	657
Muxammedov Jasurbek Oллоberdi ugli, Ganiyev Muhammadjon Khalilovich	
QURILISH KORXONALARIDA XARAJATLARNI KLASSIFIKASIYA QILISH VA HISOBGA OLISH TIZIMI	663
Toshimov Azizbek Hakimovich	
MARKAZIY OSIYO DAVLATLARIDA SUV RESURSLARIDAN OQILONA FOYDALANISH.....	667
Jobborov Elmurod Normo'minovich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING HUDUDIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDAGI O'RNI...	672
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
HUDUDLARARO IQTISODIY NOMUTANOSIBLIK VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	677
Erkinova Dildora Ravshonbek qizi	
XORIJIY BANKLAR AMALIYOTIDA RISKLARNI BAHOLASH VA BOSHQARISH TAJRIBASI	683
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
КОМПЛЕКСНЫЙ ПОДХОД К ПОВЫШЕНИЮ РАБОТОСПОСОБНОСТИ МЕТАЛЛОРЕЖУЩЕГО ИНСТРУМЕНТА ПРИ ОБРАБОТКЕ ТРУДНООБРАБАТЫВАЕМЫХ МАТЕРИАЛОВ.....	687
Желтухин Андрей Владимирович	
AUDITORLARNING PROFESSIONAL FIKR VA MULOHAZALARINI TAKOMILLASHTIRISHDA XALQARO ILG'OR TAJRIBALARNING AHAMIYATI	694
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
SOVUTGICH QURILMASIDAGI KONDITSIONERDAN AJRALIB CHIQUADIGAN ISSIQLIKDAN MAHSULOTLARNI QURITISHDA FOYDALANISH	699
Nuritov Ikrom, Ibojeva Sevinch, Sultonmurodova Xurinis	
ORGANISATIONAL BEHAVIOR IN ENTERPRISES AND ITS IMPACT ON MANAGEMENT DECISION-MAKING: A REVIEW OF THEORIES	704
Djumanov A.A.	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLARI VA DOLZARB MUAMMOLARI	714
Taniyev Mirzoxid Xurramovich, Mannabova Madina Sunnatillo qizi	
MILLIY GO'SHT CHORVACHILIGINING INNOVATSION RIVOJLANISHIDA TASHKILY-IQTISODIY OMILLAR VA ULARNING SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	721
Kushakov Faxriddin Baxtiyarovich	
KORXONANING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISHDA XARAJATLAR MONITORINGINING ROLI.....	731
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA KADRLAR TAYYORLASH VA DUAL TA'LIM TIZIMI RIVOJI.....	738
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
YANGI O'ZBEKISTONDA GILAMCHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISH MAQSADLARI VA ISTIQBOLLARI....	741
Musayeva Shoirazimovna	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ЖЕНСКОГО ТРУДА НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОЙ И ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	746
Дониёрова Зухрабону Алишер кизи	
TRANSPORT LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING MAMLUKAT IQTISODIYOTI RIVOJIDAGI O'RNI	754
Abdusalikova Komila Abdusalikovna	

JAMOAT TRANSPORTI KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI AMALGA OSHIRISH USULLARI.....	758
Berdiyev Temur Azamatovich	
CHAKANA SAVDO KORXONALARIDA ELEKTRON TIJORAT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI.....	764
Safarov Baxtiyor Djurakulovich	
NAVOIY VILOYATI XATIRCHI TUMANIDA MAVJUD TURISTIK RESURSLARDAN ICHKI VA XALQARO TURIZMDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI	769
Turayev Abduvoxid Kuldashovich	
RAQAMLI PLATFORMALARNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNING INKLUZIVLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	776
Azizbek Nusratov San'atillayevich	
MINERAL VA KIMYOVIY QO'SHIMCHALAR BILAN KOMPLEKS MODIFIKATSIYALASH ORQALI SEMENT MATRITSASI MUSTAHKAMLIGINI OSHIRISH.....	781
Turgaev Jambul Adilbaevich	
KICHIK BIZNES SOHASIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR TRANSFERINI TA'MINLASH OMILLARI VA ISTIQBOLLARI.....	787
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
WAYS TO IMPROVE PRICING POLICY MECHANISMS OF STATE-OWNED ENTERPRISES.....	792
Mavlonov Ozod Ulug'bekovich	
AN'ANAVIY VA SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN BOSHQARUV TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI (MS1H1 SERVO MOTORI MISOLIDA)	798
Pirmatov Nurali Berdiyevich, Egamov Akmal Mamarasulovich, Mamarasulov Nodir Akmal o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIK VA LIKVIDLIKNI BOSHQARUV HISOBIGA INTEGRATSIYALASH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI, PROGNOZLASH VA ERTA OGOHLANTIRISH MEXANIZMI.....	803
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
TAYYOR MAHSULOT QADRSIZLANISHI HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH: ISHCHI SCHYOTLARINI JORIY ETISHNING METODIK ASOSLARI.....	808
Babakulova Matluba Kurbannazarovna	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МЕДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ СИСТЕМОЙ РАБОТЫ В МАХАЛЛЯХ.....	812
Kosimjonov Nozimjon Kozimjonovich	
MINTAQALARNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHIDA YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASINING AHAMIYATI: NAZARIY YONDASHUVLAR TAHLILI	815
Maxmudov Sobir Xudoyberdiyevich	
TURISTIK XIZMAT BOZORINING MOHIYATI, UNING VAZIFALARI VA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	821
Payazov Murod Maqsudovich, Salimova Mumtozbeqim Jahongir qizi, Shahnoza Xudoyberdiyeva Davlatovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY HISOBLASH TEXNOLOGIYALARINING O'RNI	825
Absamatov Asqar Ergashovich	
MINTAQAVIY TURIZM SOHASI UCHUN MALAKALI KADRLAR TAYYORLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI BO'YICHA TAVSIYALAR	830
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
YAROQSIZ AVTOMOBIL SHINALARINI QAYTA ISHLASH USULLARI TAHLILI	839
Maxmonov Uktam Ashurovich	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISHI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI PROGNOZLASH METODLARI	845
Bozorova Madina Raxmat qizi	

HUDUDIY TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MEHMON UYLARINING ULUSHINI OSHIRISHNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI.....	850
Dilbar Xasanovna Aslanova, Jasur Farxodovich Fattayev	
АНАЛИЗ РАЗРАБОТКИ ЖЕНСКИХ КОЛЛЕКЦИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СТИЛИСТИЧЕСКИХ И КОНСТРУКТИВНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ ПЕТРО-МОДЫ.....	854
Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI OSHIRISHNING ASOSIY MOLIVAVIY YO'NALISHLARINI BOSHQARISH MASALALARI.....	859
Daniyarov Quwatbay Dáwirxanovich, Turdimuratova Gulsanem Asqar qizi	
BUXORO SHAHRIDAGI PREZIDENT MAKTABINING MOLIVAVIY-IQTISODIY FAOLIYATI VA BOSHQARUV TIZIMINI TAHLIL ETISH.....	866
Davidxodjayev Oybek Obidovich	
ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR ENSURING FOOD SECURITY AND ITS STRUCTURAL COMPOSITION.....	871
Mattiyev Sodiqjon Qodirovich	
ISSIQ-QURUQ IQLIM HUDUDLARIDA BINOLARNING ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DINAMIK QUYOSHDAN HIMOYALOVCHI TIZIMLARNING ARXITEKTURAVIY-INJENERLIK YECHIMLARI.....	876
Ahmadov Tolibjon Akmalovich	
Iqtisodiy tizimda risk va uning xususiyatlari tahlili.....	879
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
YASHIRIN IQTISODIYOT VA UNI RAQAMLI NAZORAT SHAROITIDA QISQARTIRISH USULLARI.....	887
Nargiza Muzafarovna Babaeva	
YURAK-QON TOMIR KASALLIKLARINI BASHORAT QILISHDA MASHINALI O'QITISH ALGORITMLARINING QIYOSIY TAHLILI.....	894
Saytov Kamiljan Begdullaevich, Bekniyazova Nurjamal Danaevna, Xudaynazarova Malika Orinbaevna	
TIJORAT BANKLARI KREDITLARI ASOSIDA YOG'-MOY SANOATI KORXONALARINI TRANSFORMATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI.....	903
Azlarova Dilnoza Axrorovna	
YASHIL OBLIGATSIYALAR BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	908
Mamayusupova Shahina Ulug'bek qizi	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI: QUYOSH, SHAMOL VA GIDRO ENERGIYANI INVESTITSIYA VA DAROMAD TAHLILI.....	914
Sohibov Azizbek, Karimova Komila	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDA TURISTIK SIG'IMNI ILMIY ASOSDA BOSHQARISH: KO'KALDOSH MADRASASI TAJRIBASI.....	919
Ikromova Shaxinabonu, Qilichov Muhriddin	
DAVLAT XARIDLARIDA TCO-UMUMIY EGALIK QIYMATI ASOSIDA BAHOLASHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	926
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
MAHALLIY BYUDJETLAR MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULK VA YER SOLIQLARINI TAKOMILLASHTIRISH: EKONOMETRIK YONDASHUV.....	930
Babayev Shavkat Bayramovich	
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ И ГИБРИДНЫЕ ПОДХОДЫ К ПРОЕКТИРОВАНИЮ ВЫСОТНЫХ ГОСТИНИЦ И СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ПУЛЬМОНОЛОГИЧЕСКИХ БОЛЬНИЦ.....	937
Гаффорова Зиёда, Габибова Ирина	
IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA YASHIL IQTISODIYOTNING O'RNI VA AHAMIYATI.....	952
Tursinov A.J., N. Bazarbaev, Z. Dauletova, N. Mirzaxanova	
MARKAZIY OSIYODA HUDUDIY INTEGRATSIYA JARAYONLARI RIVOJLANISHINING ZAMONAVIY HOLATI VA OMILLARI.....	956
Akbarova Kamola Akmaljonovna	

QISHLOQ JOYLARDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASHNING MOLIVAVIY MUAMMOLARI VA YECHIMLARI	962
Xannarov Komiljon Karimovich	
SOG'LIQNI SAQLASHDA BOSHQARUV NAZARIYASINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA TRANSFORMATSIYASI	967
Saidov Suhrob Shodmonovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В УСЛОВИЯХ ТРАНСГРАНИЧНОСТИ НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН	972
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIK VA LIKVIDLIKNI BOSHQARUV HISOBIGA INTEGRATSIYALASH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI, PROGNOZLASH VA ERTA OGOHLANTIRISH MEKANIZMI	976
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA XORIJIY INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ASOSIY OMILLARI	981
Shermatov Axror Abdixakimovich	
QURILISH KORXONALARIDA KORPORATIV IJTIMOY BOSHQARUV TIZIMINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	986
Murotkosimov Shoxrux Abdusalimovich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BANK KREDITLARI ORQALI MOLIVALASHTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	992
Davronbek Matyakubovich Matkarimov, Raxmanova Ilmira Rustamovna	
O'ZBEKISTONDA TEZKOR QUVVATLASH INFRATUZILMASI UCHUN IKKILAMCHI FOYDALANISHDAGI EV/PHEV BATAREYALARIGA ASOSLANGAN BUFER TIZIM	1000
Nurmuxammad Abdukarimov	
O'ZBEKISTONDAGI XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING HOZIRGI HOLATI VA FAOLIYATI TAHLILI.	1007
Qurbonova Rahima, Alimamatova Muslima	
SANOAT HAVO TOZALASH TIZIMLARIDA FILTRATSIYA QURILMALARINI MODELLASHTIRISH VA PARAMETRIK OPTIMALLASHTIRISH: ZAMONAVIY YO'NALISHLAR TAHLILI.....	1011
Tursunov Ahror, Sharibaev Nosir, Djuraev Sherzod	
MASOFAVIY BANDLIKNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-IQTISODIY VA IQTISODIY OMILLARI	1022
Ibroximova Nafosat Abdusattor qizi	

MASOFAVIY BANDLIKNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY- IQTISODIY VA IQTISODIY OMILLARI

Ibroximova Nafosat Abdusattor qizi

Samarqand davlat universiteti dotsenti, PhD

Email: ibroximovanafosat92@gmail.com

Orcid: <https://orcid.org/0009-0000-1499-1467>

Annotatsiya: Mazkur maqolada masofaviy bandlikni rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy va iqtisodiy omillari tadqiq etilgan. Tadqiqotda aholining yosh tarkibi, mehnat resurslari salohiyati, urbanizatsiya darajasi, ayollar va yoshlar bandligi kabi ijtimoiy-iqtisodiy omillarning masofaviy mehnat shakllariga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, raqamli infratuzilma, internetga ulanish imkoniyatlari, xizmat ko'rsatish sohasi rivoji, inson kapitali sifati, mehnat bozori moslashuvchanligi va raqamli kompetensiyalar masofaviy bandlikni kengaytiruvchi asosiy iqtisodiy omillar sifatida tahlil qilingan. Maqolada masofaviy bandlikni rivojlantirish orqali hududiy mehnat bozoridagi nomutanosibliklarni kamaytirish, aholining daromad manbalarini kengaytirish va iqtisodiy faollikni oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar asoslab berilgan

Kalit so'zlar: masofaviy bandlik, masofaviy mehnat, raqamli iqtisodiyot, mehnat bozori, ijtimoiy-iqtisodiy omillar, iqtisodiy omillar, inson kapitali, raqamli kompetensiyalar, yoshlar bandligi, ayollar bandligi, xizmat ko'rsatish sohasi, hududiy bandlik, moslashuvchan mehnat shakllari

Аннотация: В данной статье рассматриваются демографические и экономические факторы развития удаленной занятости. В исследовании освещается влияние таких демографических факторов, как возрастная структура населения, трудовой ресурсный потенциал, уровень урбанизации, занятость женщин и молодежи, на удаленные формы работы. Также анализируются цифровая инфраструктура, доступ в Интернет, развитие сектора услуг, качество человеческого капитала, гибкость рынка труда и цифровые компетенции как основные экономические факторы, способствующие расширению удаленной занятости. В статье обосновываются научно-практические предложения по сокращению неравенства на региональном рынке труда, расширению источников дохода для населения и повышению экономической активности за счет развития удаленной занятости

Ключевые слова: удаленная занятость, удаленная работа, цифровая экономика, рынок труда, демографические факторы, экономические факторы, человеческий капитал, цифровые компетенции, занятость молодежи, занятость женщин, сектор услуг, региональная занятость, гибкие формы работы

Abstract: This article examines the demographic and economic factors of the development of remote employment. The study highlights the impact of demographic factors such as the age structure of the population, labor resource potential, level of urbanization, and employment of women and youth on remote forms of work. Also, digital infrastructure, Internet access, service sector development, human capital quality, labor market flexibility, and digital competencies are analyzed as the main economic factors expanding remote employment. The article substantiates scientific and practical proposals for reducing disparities in the regional labor market, expanding sources of income for the population, and increasing economic activity through the development of remote employment

Keywords: remote employment, remote work, digital economy, labor market, demographic factors, economic factors, human capital, digital competencies, youth employment, women's employment, service sector, regional employment, flexible forms of work

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng rivojlanishi hamda mehnat bozorida moslashuvchan bandlik shakllariga bo'lgan

ehtiyojning ortishi masofaviy bandlik tizimining kengayishiga olib kelmoqda. Ayniqsa, global pandemiya davridan so'ng masofaviy mehnat shakllari iqtisodiyotning ko'plab tarmoqlarida samarali bandlik modeli sifatida shakllandi. Natijada masofaviy bandlik zamonaviy mehnat bozorining muhim tarkibiy elementlaridan biriga aylandi.

Masofaviy bandlik iqtisodiy samaradorlikni oshirish, mehnat resurslaridan oqilona foydalanish va hududiy bandlik muammolarini yumshatishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu bandlik shakli aholini doimiy ish joyiga qatnamasdan turib mehnat faoliyatiga jalb qilish imkonini yaratadi. Ayniqsa, xizmat ko'rsatish sohasi, IT texnologiyalar, ta'lim, konsalting, marketing, moliya va elektron tijorat kabi yo'nalishlarda masofaviy mehnatning keng qo'llanilishi kuzatilmoqda. Bu esa mehnat bozorining moslashuvchanligini oshirish bilan bir qatorda ish beruvchi va xodim uchun xarajatlarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Masofaviy bandlikni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar orasida ijtimoiy-iqtisodiy omillar alohida o'rin tutadi. Xususan, aholining yosh tarkibi, urbanizatsiya darajasi, migratsiya jarayonlari, ayollar va yoshlar bandligi, mehnat resurslarining hududiy joylashuvi hamda inson kapitali sifati masofaviy bandlikning rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, yoshlar ulushining yuqoriligi va raqamli texnologiyalarni o'zlashtirish darajasining ortishi masofaviy mehnat bozori kengayishining muhim ijtimoiy-iqtisodiy asoslaridan biri hisoblanadi.

Shu bilan birga, iqtisodiy omillar ham masofaviy bandlik rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Jumladan, raqamli infratuzilma rivoji, internet tarmog'ining qamrovi, xizmat ko'rsatish sohasi ulushi, innovatsion iqtisodiyotning shakllanishi, mehnat bozori moslashuvchanligi va raqamli kompetensiyalarning rivojlanishi masofaviy bandlik imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi natijasida yangi kasblar va zamonaviy mehnat shakllari paydo bo'lib, iqtisodiyotda masofaviy mehnatning ulushi ortib bormoqda.

O'zbekiston sharoitida ham raqamli iqtisodiyotga o'tish va elektron xizmatlarni kengaytirish jarayonlari masofaviy bandlikni rivojlantirish uchun muhim shart-sharoit yaratmoqda. Mamlakatda internet infratuzilmasini takomillashtirish, elektron hukumat tizimini rivojlantirish, IT xizmatlar eksportini kengaytirish va raqamli texnologiyalarni iqtisodiyot tarmoqlariga joriy etish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar mehnat bozorida yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda. Shu bilan birga, hududlar o'rtasidagi raqamli tafovut, raqamli ko'nikmalarning yetarli emasligi hamda masofaviy mehnatning institutsional mexanizmlarini takomillashtirish zarurati mazkur yo'nalishda ilmiy tadqiqotlar olib borishni taqozo etadi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, masofaviy bandlikni rivojlantirish orqali hududiy mehnat bozori nomutanosibliklarini kamaytirish, aholi bandligini oshirish, ayniqsa yoshlar va ayollar uchun qo'shimcha daromad manbalarini yaratish, mehnat resurslaridan samarali foydalanish hamda iqtisodiy faollikni kuchaytirish mumkin. Shu sababli masofaviy bandlikni rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy va iqtisodiy omillarini ilmiy jihatdan tadqiq etish bugungi kunning dolzarb ilmiy-amaliy masalalaridan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Masofaviy bandlikni rivojlantirish masalasi zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarda mehnat bozori transformatsiyasi, raqamli iqtisodiyot, inson kapitali va moslashuvchan bandlik shakllari bilan uzviy bog'liq holda o'rganiladi. Ayniqsa, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi va iqtisodiyotning raqamlashtirilishi natijasida masofaviy mehnat zamonaviy mehnat bozori rivojlanishining muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi. Shu sababli ilmiy adabiyotlarda masofaviy bandlikning nazariy asoslari, ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati va unga ta'sir etuvchi omillar keng tadqiq etilmoqda.

Xorijiy iqtisodiy adabiyotlarda masofaviy bandlik ko'proq "telework", "remote work", "flexible employment" va "digital labour" tushunchalari orqali talqin qilinadi. D. Bell postindustrial jamiyat nazariyasida xizmat ko'rsatish sohasi va axborot texnologiyalarining rivojlanishi natijasida mehnatning yangi shakllari yuzaga kelishini asoslab bergan. Uning fikriga ko'ra, iqtisodiyotda bilim va axborot asosiy resursga aylanishi mehnat bozori tarkibining tubdan o'zgarishiga olib keladi. Mazkur yondashuv masofaviy bandlikning shakllanishi uchun nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

M. Castellsning "axborotlashgan jamiyat" konsepsiyasida raqamli texnologiyalar va internet tarmog'ining rivojlanishi iqtisodiy faoliyatni makon va vaqt jihatidan moslashuvchan shaklga o'tkazishi ta'kidlangan. Olimning fikricha, tarmoqli iqtisodiyot sharoitida masofaviy mehnat global mehnat bozori integratsiyasining muhim omiliga aylanadi. Bu esa korxonalar va xodimlar o'rtasidagi munosabatlarning yangi shakllarini yuzaga keltiradi.

J. Nilles masofaviy mehnat nazariyasining asoschilaridan biri sifatida "telecommuting" tushunchasini ilmiy muomalaga kiritgan. U masofaviy mehnat transport xarajatlarini kamaytirish, vaqt tejalishi va mehnat unumdorligini oshirishga xizmat qilishini asoslab bergan. Shuningdek, olim masofaviy bandlikning ekologik va ijtimoiy samaradorligiga ham alohida e'tibor qaratadi.

Xalqaro tashkilotlar tadqiqotlarida ham masofaviy bandlikning iqtisodiy va ijtimoiy-iqtisodiy jihatlari keng yoritilgan. International Labour Organization tadqiqotlarida masofaviy mehnat zamonaviy mehnat bozorining

moslashuvchan shakli sifatida baholanadi va uning aholi bandligini ta'minlashdagi roli asoslab beriladi. Tashkilot mutaxassislari masofaviy bandlik ayniqsa yoshlar, ayollar va jismoniy imkoniyati cheklangan shaxslarning mehnat bozoriga integratsiyalashuvda muhim vosita ekanligini ta'kidlaydi.

Organisation for Economic Co-operation and Development tadqiqotlarida esa raqamli infratuzilma va internet qamrovining rivojlanishi masofaviy bandlikning asosiy iqtisodiy omillaridan biri sifatida ko'rsatiladi. Tadqiqotlarga ko'ra, yuqori tezlikdagi internet va raqamli xizmatlarning keng rivojlanishi mehnat bozori moslashuvchanligini oshirib, xizmat ko'rsatish va IT sohalarida masofaviy mehnat ulushining ortishiga olib keladi.

Ijtimoiy-iqtisodiy omillarni tadqiq qilgan olimlar masofaviy bandlik rivojlanishida aholining yosh tarkibi, urbanizatsiya darajasi va inson kapitalining muhim rol o'ynashini asoslaydilar. Xususan, yoshlar ulushining yuqoriligi va raqamli texnologiyalarni tez o'zlashtirish qobiliyati masofaviy mehnat bozorining kengayishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ayollar bandligini oshirishda masofaviy mehnat shakllari muhim ijtimoiy mexanizm sifatida baholanadi. Chunki ushbu bandlik shakli oilaviy majburiyatlarni mehnat faoliyati bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi.

Mahalliy iqtisodiy adabiyotlarda masofaviy bandlik masalasi asosan raqamli iqtisodiyot, xizmat ko'rsatish sohasi va mehnat bozori transformatsiyasi bilan bog'liq holda tadqiq etiladi. O'zbekistonlik iqtisodchi olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda raqamli texnologiyalarni iqtisodiyot tarmoqlariga joriy etish, internet xizmatlarini kengaytirish va elektron xizmatlar bozorini rivojlantirish masofaviy bandlikni kengaytirishning muhim omillari sifatida baholanadi.

Shuningdek, mahalliy tadqiqotlarda hududiy mehnat bozori nomutanosibliklarini kamaytirishda masofaviy mehnatning ahamiyati alohida ta'kidlanadi. Ayniqsa, qishloq hududlarida yashovchi aholining masofadan turib xizmat ko'rsatish, elektron tijorat, dasturlash, dizayn va konsalting faoliyatlariga jalb qilinishi qo'shimcha daromad manbalarini shakllantirish imkonini beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda masofaviy bandlikni rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy va iqtisodiy omillarini o'rganishda tizimli yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida iqtisodiy-statistik tahlil, qiyosiy tahlil, guruhlash, induksiya va deduksiya usullari qo'llanildi. Shuningdek, masofaviy bandlikka ta'sir etuvchi omillarni baholashda ilmiy abstraksiya va mantiqiy tahlil usullaridan foydalanildi.

Tadqiqotning axborot bazasini *International Labour Organization, Organisation for Economic Co-operation and Development* hamda O'zbekiston Respublikasi statistika organlari ma'lumotlari tashkil etadi. Tadqiqot davomida masofaviy bandlik, raqamli iqtisodiyot va mehnat bozori transformatsiyasiga oid ilmiy adabiyotlar hamda xalqaro tajribalar tahlil qilindi.

Tahlil va natijalar

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining iqtisodiyot tarmoqlariga keng joriy etilishi masofaviy bandlik shakllarining rivojlanishiga kuchli ta'sir ko'rsatmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, masofaviy mehnat zamonaviy mehnat bozori transformatsiyasining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida shakllanib, aholi bandligini ta'minlashda yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, xizmat ko'rsatish sohasi, IT xizmatlari, elektron tijorat, ta'lim, marketing va konsalting faoliyatlarida masofaviy bandlikning ulushi ortib bormoqda.

Masofaviy bandlikni rivojlantirishga ta'sir etuvchi asosiy omillardan biri ijtimoiy-iqtisodiy omillar hisoblanadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, aholining yosh tarkibi va mehnat resurslari salohiyati masofaviy mehnat bozorining kengayishida muhim rol o'ynaydi. Yoshlar ulushining yuqoriligi, ularning raqamli texnologiyalarni tez o'zlashtirishi va moslashuvchan mehnat shakllariga moyilligi masofaviy bandlik rivojlanishining asosiy ijtimoiy-iqtisodiy omillaridan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, ayollar bandligini oshirishda ham masofaviy mehnat muhim ijtimoiy-iqtisodiy mexanizm sifatida namoyon bo'lmoqda.

1-jadval

Masofaviy bandlikni rivojlantirishga ta'sir etuvchi ijtimoiy-iqtisodiy omillar va ularning mehnat bozori samaradorligiga ta'siri

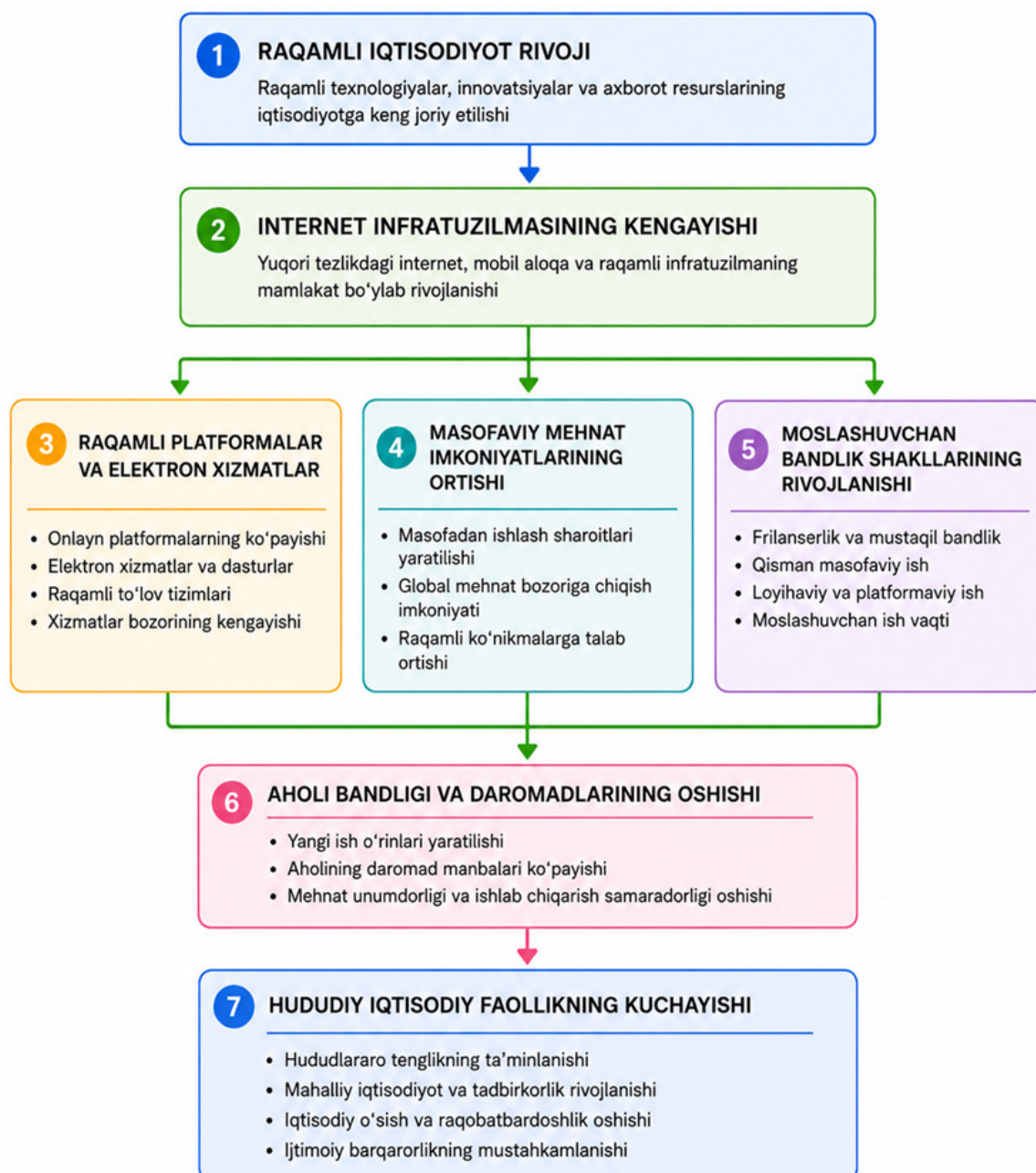
Ijtimoiy-iqtisodiy omillar	Mazmuni va tavsifi	Masofaviy bandlikka ta'siri	Shakllanadigan bandlik imkoniyatlari	Ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlik
Yoshlar ulushining yuqoriligi	Mehnat resurslari tarkibida yoshlar salmog'ining ortishi	Raqamli texnologiyalarni tez o'zlashtirish imkonini oshiradi	IT xizmatlari, onlayn ta'lim, frilanserlik	Innovatsion bandlik va mehnat unumdorligi oshadi

Ayollar bandligi	Ayollarning mehnat bozorida faolligi	Moslashuvchan mehnat shakllariga talabni kuchaytiradi	Onlayn xizmatlar, konsalting, elektron savdo	Oilaviy va mehnat faoliyati uyg'unlashadi
Urbanizatsiya darajasi	Shahar aholisi ulushining ortishi	Raqamli xizmatlarga ehtiyojni oshiradi	Elektron xizmatlar va platforma iqtisodiyoti	Xizmat ko'rsatish bozori rivojlanadi
Migratsiya jarayonlari	Ichki va tashqi migratsiya oqimlari	Masofadan turib ishlash ehtiyojini kuchaytiradi	Masofaviy xizmat ko'rsatish va elektron mehnat	Hududiy bandlik nomutanosibligi kamayadi
Aholining ta'lim darajasi	Malakali va raqamli ko'nikmaga ega aholi ulushi	Zamonaviy kasblarni egallash imkonini oshiradi	Dasturlash, dizayn, raqamli marketing	Raqobatbardosh inson kapitali shakllanadi
Mehnat resurslarining hududiy joylashuvi	Qishloq va shahar aholisi nisbatlari	Hududiy masofaviy bandlikni rivojlantiradi	Hududiy onlayn xizmatlar va elektron tijorat	Qo'shimcha daromad manbalari yaratiladi
Raqamli madaniyat va texnologik moslashuv	Aholining internet va AKTdan foydalanish darajasi	Masofaviy mehnatga moslashuvchanlikni oshiradi	Onlayn platformalarda ishlash imkoniyatlari	Raqamli iqtisodiyot rivojlanadi

1-jadval ma'lumotlari masofaviy bandlikni rivojlantirishda ijtimoiy-iqtisodiy omillarning muhim strategik ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Tahlillarga ko'ra, yoshlar ulushining yuqoriligi masofaviy bandlik rivojlanishining eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Chunki yoshlar axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini tez o'zlashtirishi, raqamli platformalarda ishlash ko'nikmalariga ega bo'lishi hamda moslashuvchan mehnat shakllariga moyilligi bilan ajralib turadi. Natijada IT xizmatlari, elektron tijorat, onlayn ta'lim va frilanserlik faoliyatlarida yoshlar bandligining ortishi kuzatilmoqda. Jadvalda ayollar bandligining masofaviy mehnat tizimidagi o'rnini ham alohida aks ettirilgan. Masofaviy bandlik ayollarga mehnat faoliyati bilan bir qatorda oilaviy majburiyatlarni ham samarali tashkil etish imkonini beradi. Ayniqsa, elektron xizmatlar, konsalting, onlayn savdo va ta'lim xizmatlari kabi yo'nalishlarda ayollar uchun yangi iqtisodiy imkoniyatlar shakllanmoqda. Bu esa ayollar iqtisodiy faolligining oshishi va oilaviy daromadlarning ko'payishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tahlillar urbanizatsiya darajasining ortishi ham masofaviy bandlik rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi. Shahar hududlarida internet infratuzilmasining rivojlanganligi va elektron xizmatlarga talabning yuqoriligi masofaviy mehnat imkoniyatlarini kengaytiradi. Natijada platforma iqtisodiyoti va elektron xizmatlar bozorining rivojlanishi tezlashadi. Shuningdek, migratsiya jarayonlari masofaviy bandlikning rivojlanishida muhim omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Ichki va tashqi migratsiya oqimlarining ortishi ayrim hududlarda ish o'rinlari yetishmovchiligi muammosini yuzaga keltiradi. Masofadan turib ishlash imkoniyatlari esa hududiy mehnat bozori nomutanosibliklarini kamaytirish va iqtisodiy faollikni saqlab qolishda muhim vosita hisoblanadi. Jadval ma'lumotlari aholining ta'lim darajasi va raqamli kompetensiyalarining rivojlanganligi masofaviy mehnat samaradorligiga bevosita ta'sir qilishini ham ko'rsatadi. Zamonaviy mehnat bozori sharoitida dasturlash, raqamli marketing, dizayn, elektron boshqaruv va onlayn xizmat ko'rsatish bo'yicha bilimlarga ega mutaxassislarga talab ortmoqda. Shu sababli inson kapitalini rivojlantirish va raqamli ko'nikmalarni oshirish masofaviy bandlikni kengaytirishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Bundan tashqari, mehnat resurslarining hududiy joylashuvi va raqamli madaniyat darajasi ham masofaviy bandlikning rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, qishloq hududlarida internet infratuzilmasining rivojlanishi va aholining raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalarining oshishi hududiy masofaviy bandlikni rivojlantirish imkonini beradi. Bu esa qo'shimcha daromad manbalarini yaratish va hududiy iqtisodiy faollikni oshirishga xizmat qiladi.

1-rasm. Masofaviy bandlikni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi

Mazkur rasm masofaviy bandlikni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini bosqichma-bosqich yoritib beradi. Rasmda raqamli iqtisodiyot rivoji, internet infratuzilmasining kengayishi, raqamli platformalar va elektron xizmatlarning shakllanishi asosida masofaviy mehnat imkoniyatlarining kengayishi hamda uning iqtisodiy va ijtimoiy natijalari o'zaro bog'liq holda aks ettirilgan. Rasmning birinchi bosqichida raqamli iqtisodiyot rivoji masofaviy bandlikning asosiy iqtisodiy asosi sifatida ko'rsatilgan. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, innovatsiyalar va raqamli resurslarning iqtisodiyotga keng joriy etilishi yangi mehnat shakllarining yuzaga kelishiga zamin yaratadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar asosida xizmat ko'rsatish, elektron tijorat, IT xizmatlari va onlayn platformalar faoliyatining kengayishi masofaviy mehnatning rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ikkinchi bosqichda internet infratuzilmasining kengayishi masofaviy bandlikni rivojlantirishning muhim sharti sifatida aks ettirilgan. Yuqori tezlikdagi internet, mobil aloqa va raqamli kommunikatsiya tizimlarining rivojlanishi masofadan turib ishlash imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayniqsa, hududlarda internet qamrovining oshishi qishloq va chekka hududlarda yashovchi aholini ham masofaviy mehnat faoliyatiga jalb qilish imkonini beradi. Rasmning markaziy qismida raqamli platformalar va elektron xizmatlar, masofaviy mehnat imkoniyatlarining ortishi hamda moslashuvchan bandlik shakllarining rivojlanishi o'zaro bog'liq tarzda tasvirlangan. Xususan, onlayn platformalar, bulutli texnologiyalar va elektron xizmatlarning kengayishi yangi ish

o'rinlari shakllanishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, global mehnat bozoriga integratsiyalashuv imkoniyatlari ortib, masofadan turib xalqaro xizmatlar ko'rsatish imkoniyatlari kengaymoqda. Rasmda moslashuvchan bandlik shakllarining rivojlanishi ham alohida o'rin egallaydi. Frilanserlik, platformaviy bandlik, qisman masofaviy ish va loyiha asosidagi faoliyat zamonaviy mehnat bozori transformatsiyasining muhim yo'nalishlari sifatida namoyon bo'lmoqda. Bu esa mehnat bozorining moslashuvchanligini oshirib, aholining turli qatlamlarini iqtisodiy faoliyatga kengroq jalb qilish imkonini beradi. Keyingi bosqichda masofaviy bandlikning iqtisodiy natijalari aks ettirilgan bo'lib, ular aholi bandligi va daromadlarining oshishi bilan tavsiflanadi. Xususan, yangi ish o'rinlarining yaratilishi, qo'shimcha daromad manbalarining shakllanishi hamda mehnat unumdorligining ortishi iqtisodiy samaradorlikning muhim ko'rsatkichlari hisoblanadi. Masofaviy mehnat shakllari korxonalar uchun ofis xarajatlarini kamaytirishi bilan bir qatorda xodimlarning ish vaqtini tejash imkonini ham yaratadi. Rasmning yakuniy bosqichida hududiy iqtisodiy faollikning kuchayishi asosiy natija sifatida ko'rsatilgan. Masofaviy bandlik hududlararo iqtisodiy tenglikni ta'minlash, mahalliy tadbirkorlikni rivojlantirish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, chekka hududlarda yashovchi aholining masofadan turib ishlash imkoniyatiga ega bo'lishi migratsiya oqimlarini kamaytirish va hududiy bandlik muammolarini yumshatishga xizmat qiladi.

2-jadval

Masofaviy bandlikni rivojlantirishning iqtisodiy omillari va ularning mehnat bozori samaradorligiga ta'siri

Ustuvor yo'nalishlar	Amalga oshirish mexanizmlari	Shakllanadigan ish o'rinlari	Kutilayotgan iqtisodiy natijalar	Ijtimoiy-ekologik samaradorlik
Qayta tiklanuvchi energiyani rivojlantirish	Quyosh va shamol elektr stansiyalarini tashkil etish	Muhandislar, texnik operatorlar, montajchilar	Energiya ishlab chiqarish hajmi oshadi	Atmosfera ifloslanishi kamayadi
Yashil qurilishni kengaytirish	Energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish	Energiya auditorlari, loyiha mutaxassislari	Qurilish xarajatlari qisqaradi	Resurslardan samarali foydalaniladi
Chiqindilarni qayta ishlash tizimini rivojlantirish	Qayta ishlash korxonalarini tashkil etish	Saralash operatorlari, ekolog mutaxassislar	Ikkilamchi resurslar bozori rivojlanadi	Sanitariya va ekologik xavfsizlik yaxshilanadi
Ekologik transport infratuzilmasini rivojlantirish	Elektrotransport va yashil logistika tizimini joriy etish	Transport texniklari, logistika operatorlari	Transport samaradorligi oshadi	Karbon chiqindilari qisqaradi
Ekologik xizmatlar bozorini kengaytirish	Ekologik audit va konsalting xizmatlarini rivojlantirish	Ekolog-auditorlar, ekspertlar	Xizmatlar bozori diversifikatsiyalanadi	Ekologik madaniyat rivojlanadi
Agroekologik faoliyatni rivojlantirish	Ekologik dehqonchilik va suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish	Agrotexnologlar, ekolog-agronomlar	Qishloq xo'jaligi samaradorligi oshadi	Tuproq va suv resurslari muhofaza qilinadi
Ekoturizmni rivojlantirish	Hududiy ekologik turizm infratuzilmasini kengaytirish	Ekogidlar, servis xodimlari	Turizm daromatlari ko'payadi	Hududiy bandlik oshadi

2-jadval ma'lumotlari masofaviy bandlikni rivojlantirishda iqtisodiy omillarning hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Ayniqsa, internet infratuzilmasining rivojlanishi masofadan turib ishlash imkoniyatlarini kengaytiruvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Yuqori tezlikdagi internet va zamonaviy aloqa tizimlari elektron xizmatlar bozorining shakllanishi hamda raqamli platformalar faoliyatining rivojlanishiga xizmat qiladi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli platformalar va mobil ilovalarning rivojlanishi natijasida elektron mehnat bozori shakllanmoqda. Bu esa frilanserlik, platformaviy bandlik va mustaqil mehnat faoliyatining kengayishiga olib kelmoqda. Ayniqsa, onlayn xizmatlar ko'rsatish, dizayn, dasturlash, tarjima, marketing va konsalting kabi yo'nalishlarda yangi ish o'rinlari paydo bo'lmoqda. Jadvalda xizmat ko'rsatish sohasi rivojining masofaviy bandlikka ta'siri ham alohida aks ettirilgan. Xususan, IT xizmatlari, elektron konsalting, masofaviy ta'lim va elektron boshqaruv tizimlarining kengayishi moslashuvchan mehnat shakllarini rivojlantirmoqda. Natijada xizmat ko'rsatish bozori hajmi ortib, iqtisodiyotning innovatsion faolligi kuchaymoqda. Raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish masofaviy bandlik samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Zamonaviy mehnat bozori sharoitida dasturlash, grafik dizayn, raqamli marketing, elektron tijorat va onlayn xizmat ko'rsatish bo'yicha bilim va ko'nikmalarga ega mutaxassislar talab ortmoqda. Shu sababli malaka oshirish va qayta tayyorlash tizimlarini rivojlantirish inson kapitali sifatini yaxshilashning muhim yo'nalishi hisoblanadi. Tahlillar elektron tijorat rivojining ham masofaviy bandlikka sezilarli ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi. Onlayn savdo va raqamli to'lov tizimlarining kengayishi elektron tijorat bozorini rivojlantirib, yangi kasblar va bandlik shakllarini yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, SMM menejerlari, internet marketologlar va onlayn sotuvchilar kabi yangi kasblarga talabning ortishi kuzatilmoqda. Shuningdek, innovatsion iqtisodiyot va startap faoliyatining rivojlanishi zamonaviy mehnat shakllarining kengayishiga xizmat qilmoqda. Innovatsion loyihalar va raqamli texnologiyalar asosidagi biznes modellar iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirib, yuqori daromadli yangi ish o'rinlarini yaratmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, masofaviy bandlik zamonaviy mehnat bozori transformatsiyasining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi, internet infratuzilmasining kengayishi va elektron xizmatlar bozorining shakllanishi masofadan turib ishlash imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirmoqda. Ayniqsa, xizmat ko'rsatish sohasi, IT texnologiyalar, elektron tijorat, konsalting va onlayn ta'lim kabi yo'nalishlarda masofaviy mehnat shakllari iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim omiliga aylanmoqda.

Tadqiqot davomida masofaviy bandlik rivojlanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-iqtisodiy omillar orasida yoshlar ulushining yuqoriligi, ayollar bandligi, urbanizatsiya darajasi, migratsiya jarayonlari va inson kapitali sifati muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Ayniqsa, yoshlarning raqamli texnologiyalarni tez o'zlashtirishi hamda moslashuvchan mehnat shakllariga moyilligi masofaviy mehnat bozori kengayishining asosiy omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Shuningdek, iqtisodiy omillar, xususan internet infratuzilmasining rivojlanganligi, raqamli platformalar faoliyati, elektron tijorat, innovatsion iqtisodiyot va raqamli kompetensiyalar masofaviy bandlik rivojlanishining muhim iqtisodiy asoslari ekanligi tadqiqot natijalarida o'z ifodasini topdi. Masofaviy mehnat nafaqat yangi ish o'rinlarini yaratishga, balki hududiy mehnat bozori nomutanosibliklarini kamaytirish, aholi daromadlarini oshirish va iqtisodiy faollikni kuchaytirishga ham xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi ilmiy-amaliy takliflarni ilgari surish mumkin:

- hududlarda yuqori tezlikdagi internet infratuzilmasini yanada rivojlantirish;
- yoshlar va ayollar uchun masofaviy bandlik dasturlarini kengaytirish;
- raqamli kompetensiyalar bo'yicha malaka oshirish tizimini takomillashtirish;
- elektron xizmatlar va platforma iqtisodiyotini qo'llab-quvvatlash;
- masofaviy mehnatning huquqiy va institutsional mexanizmlarini rivojlantirish;
- innovatsion startaplar va elektron tijorat faoliyatini rag'batlantirish.

Umuman olganda, masofaviy bandlikni rivojlantirish ijtimoiy-iqtisodiy va iqtisodiy omillarning o'zaro uyg'unligi asosida amalga oshadi hamda u zamonaviy mehnat bozori samaradorligini oshirish, aholi bandligini ta'minlash va raqamli iqtisodiyot rivojlanishini jadallashtirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmoni. "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risida. (lex.uz)
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida. (lex.uz)
3. International Labour Organization. Working from Home: Estimating the Worldwide Potential. Geneva, 2020.
4. Organisation for Economic Co-operation and Development. Productivity gains from teleworking in the post COVID-19 era. Paris: OECD Publishing, 2020.
5. World Bank. World Development Report: Digital Dividends. Washington DC, 2016.
6. Manuel Castells. The Rise of the Network Society. Oxford: Blackwell Publishers, 2000.
7. Daniel Bell. The Coming of Post-Industrial Society. New York: Basic Books, 1973.
8. Jack Nilles. Telecommuting and Urban Sprawl: Mitigator or Inciter? Transportation, 1991.
9. Q.X. Abdurahmonov. Mehnat iqtisodiyoti. – Toshkent: Mehnat, 2019.
10. M.Q. Pardaev, D.R. Zaynalov. Xizmat ko'rsatish iqtisodiyoti va mehnat bozori. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.

muhandislik **& iqtisodiyot**

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. May. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100